

Petit Vocabulari del Nadal alcoià

Ajuntament d'Alcoi
Regidoria de Política Lingüística

Teniu a les mans aquest
Petit vocabulari del Nadal alcoià
que es publica des de la Regidoria de Política
Lingüística de l'Ajuntament d'Alcoi. Aquesta publicació vol
contribuir modestament a augmentar el coneixement i
l'ús del valencià entre la població en general.
Però també vol ser una contribució més a totes les manifestacions
que genera la ciutat d'Alcoi per a exaltar
la manera que tenim de celebrar i viure les Festes de Nadal,
d'una manera tan especial i espectacular.
En aquest cas, per mitjà de la publicació d'un petit vocabulari,
de caràcter fonamentalment divulgatiu, del Nadal
alcoià. La selecció de paraules que hi trobareu s'ha fet des
d'una doble perspectiva: d'una banda,
hem volgut que hi apareguen el màxim nombre de paraules del
vocabulari del Nadal alcoià i també del lèxic general
propri d'aquestes festes. D'altra banda, hi hem
introduït una sèrie de paraules que
per les interferències que hi ha actualment entre el castellà i
el valencià no solen estar ben usades.

Pretenem que siga
un vocabulari didàctic i de fàcil consulta,
emprat pels xiquets i aprenents del valencià.
Per això, les paraules s'hi han agrupat
en apartats per tal de facilitar-ne la localització.
Aquests apartats
representen els actes i els elements
més importants del Nadal alcoià,
acompanyats d'unes magnífiques il·lustracions
de Rosanna Crespo i Quique Soler.
Esperem que serà ben rebut per tots.

Regidoria de Promoció Lingüística
Ajuntament d'Alcoi

El Betlem de Tirisiti

El bou
El clero:
sagristà,
monesillo
(escolà, escolanet),
rector
(capellà)
El globus de Milà
El Llaurador

El Senyoret
El Sereno
El Torero
(‘Clàssico’)
Els Reis d’Orient
Filaes de Moros i Cristians
Gent del poble
La Castanyera

La Guapeta
La Guàrdia Romana
L’Agüelo
L’Àngel
La Sagrada Família
La Venedora de Titots

Les Beates
Narrador/a
Sant Jordi
Soldats Romans
Tereseta
Tirisiti
Titelles

Les Pastorettes

Al·leluies
(olians)
Burretes
Caramels
Carros
Danses
Dolçaines
El Naixement
El Pessebre
Els Pastorets

Esmorzar
Grups de danses
L'Adoració
Les Pastorettes
Ovelles
Ramats
Rostida, torrada
Tabalet
Xirimites

La Carta als Reis D'Orient

Joguets
Baló, pilota
Bicicleta
Camió
Consola
Conte
Cotxe teledirigit

Cotxet de nines
Disfressa
Estoig de pintures
Futbolí
Joc de bricolatge
Joc de construcció
Joc d'escacs
Jocs de taula
Maletí de ferramentes
Motxilla

Nina
Ordinador
Portàtil
Patins
Peluix
Robot
Tauleta tàctil
Titella
Tren
Trencaclosques

El Ban Reial

(«Les Burretes»)

Acte de «Les Burretes»
El Ban Reial
El Campament Reial
El Pregó del Tio Piam
El segell de Correus
Els Pastorets i les Pastorettes
El telegrama d'Orient
Els Patges, «els Negres»

Instruments tradicionals:
el cànter tocat amb
una espadenya,
el garbell, el pandero,
els ferrets, la botella
d'anís o de mistela,
la canya badada,
la guitarra de canya,
la pandereta

La carta als Reis d'Orient
L'Ambaixador Reial
Les Burretes
Les Bústies
Les Fogueres

Personatges del
Betlem de Tirisiti:
el Sereno, el Capellà,
Tereseta, Tirisiti,
el Monesillo, les Beates,
el Senyoret i la Guapeta,
l'Agüelo
Poble
Portatorxes
Soldats

La Cavalcada dels Reis

Bandes de Música

Bengales
Camells
Camions
Carros
Carrosses
Cavalcada

Coets

Comitiva, seguici
Dromedaris
El Naixement
El Pessebre
El Portador de l'Estrella
Els Patges, «els Negres»

Els Reis d'Orient
(ordre d'aparició a
la Cavalcada):
Melcior (vell),
Gaspar (negre),
Baltasar (jove blanc)
Escale

Focs artificials, d'artifici
Grups de Danses
Guàrdies
Herals
Joguets
L'Adoració

L'Ambaixador Reial
La Sagrada Família:
la Mare de Déu,
Sant Josep i
el Jesuset
Ofrena:
Or, encens i mirra
Paquets
Pastors i pastores
Poble
Portadors d'ofrenes
Portatorxes
Rondalla
Servidors
(servents, criats)

P lats de Nadal

A stylized illustration with a warm, orange-toned background featuring a grid pattern. In the center, a large, light blue bowl is filled with a textured orange substance, representing a soup or stew. To the left of the bowl, there are several stylized, colorful shapes representing food items like bread rolls or pastries, some with decorative patterns. On the right side, there are more stylized shapes, including what looks like a bundle of straw or a decorative element. The overall style is whimsical and festive, with a focus on traditional Christmas foods.

Bajoques farcides
Besuc al forn
Borreta
Canelons
Carn rotllada
Carn trufada
Cuixa de corder
Greixonera

Olleta alcoiana
Pericana
Pilota de panís
Pollastre farcit
Putxero amb pilota,
olla de Nadal amb pilotes
Renyons de masero
Titot, polit

Marisc i peix

Aladroc
Angüles
Anxoves
Bacallà
Bacallaret
Besuc
Bonítol
Bou de mar
Calamars
Carrancs
Cavalla
Clòisses
Clòtxines al vapor

Dorada
Emperador
Escamarlans
(cigales)
Escopinyes
Gambes a la planxa
Llagosta
Llagostins
Llamàntol
Llenguado
Llobarro
Lluç
Lucet
Mero
Moll

Navalles
Ostres
Palaia
Percebes
Petxines
Polp
Rajada
Rap
Rémol
Salmó fresc
Sardines de bóta
Sépia
Tellines
Tonyina
Trita

Saladura

Anxoves
Bacallà
Bonítol
Capellans
Garrofeta
Melva
Moixama
Ou de tonyina
Tonyina de sorra

Formatges

Brull / brullo
Cabrales
Camembert
D'ovella
De bola o d'Holanda
De cabra
Fresc
Gruyère
Manxego
Parmesà
Rocafort

Embotits i companatges

Botifarra de carn
Botifarra de ceba
Botifarra seca
Llom ibèric
Llonganissa
Mortadel·la
Paltrota / poltrota
Cuixot / pernil
Pernil dolç
Salsitxa / salxitxa
Sobrassada
Xoriç

The background is a vibrant, abstract illustration in warm tones of orange, yellow, and brown. It features stylized depictions of various Christmas sweets and ingredients: a braided wreath at the top, a bowl of dark berries in the top left, a large chocolate swirl at the bottom, and a bowl of nuts at the bottom right. The overall style is artistic and festive.

Dolços de Nadal

Bombons
Braç de gitano
Carabassat
Carquinyols
Codonyat
Fruita confitada
Galletes assortides
Gemes
Mantegades

Marron glacé
Massapà
Mitges llunes
Moros
Nous ensucrades
Pastissets de cabell d'àngel
Pastissets de moniato
Pastissos de carn
Pastissos de crema
Pastissos de glòria
Peladilles

Pinyonets, pinyons ensucrats
Polvorons
Torró d'Alacant
Torró de gema cremada
Torró de massapà
Torró de Xixona
Torró de xocolata
Tortada
Tronc de moniato
Trufes
Xocolata

Fruits secs

Ametles
Avellanes
Bellotes dolces
Cacauets
Castanyes
Dàtils
Figs
Nous / anous
Panfígol
Panses
Pinyons
Prunes
Torrat

Fruites fresques

Alvocat
Caqui
Coco
Codony
Kiwi
Llima
Maduixa / fraula
Magrana
Mandarina
Meló d'Alger

Meló de tot l'any
Nispro
Pera
Pinya
Plàtan
Poma
Raïm
Taronja
Xirimoia

Begudes i licors

A stylized, abstract illustration featuring various alcoholic beverages and glasses. The background is a warm, golden-yellow with soft, out-of-focus circles. In the center, a large, flowing shape in shades of red and purple contains a list of drinks. To the left, a tall, slender glass filled with a golden liquid stands next to a smaller glass containing a dark liquid. To the right, a large, rounded glass filled with a golden liquid is positioned above a smaller glass containing a dark liquid. The overall style is artistic and modern, with a focus on the colors and shapes of the drinks and glasses.

Aiguardent
Anís
Café licor
Cervesa
Conyac
Ginebra
Herberet
Licors
Menta
Mistela
Refrescos

Rom
Sidra
Vermut
Whisky
Vi
(blanc, d'agulla, gasificat, negre, rosat, sec)
Vodka
Xampany / cava
(brut, brut nature, dolç, sec, semisec)

Altres

Arbre de Nadal
Cap d'Any
(No: Fi d'Any, Nit Vella)
«Córrer els betlems»
(‘Fer un recorregut per a visitar
els betlems instal·lats en
institucions públiques i privades
i també en cases particulars.’)
El Dia dels Innocents o
dels Sants Innocents

El Dia de Nadal
Els betlems tradicionals
per tot Alcoi, públics i privats
El Segon Dia de Nadal
El Sopar del Pobre
Il·luminació nadalenca

La grossa de Nadal
(primer premi de
la loteria de Nadal.
No: el gordo de Nadal)
La Loteria de Nadal
La Loteria del Xiquet
La Nit de Nadal
(No: Nochebuena)
Les Estrenes
(No: L'asguilando)
Les Festes de Nadal
Nadales, nadaletes,
cançonetes de Nadal